

18.08.2021 ел

№ 58

Татарстан Республикасы
Чирмешән муниципаль районы Советы
КАРАРЫ

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районында инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Уставына таянып, Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советы **КАРАР ИТТЕ:**

1. Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районында инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибен расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы жирле үзидарә, Совет Регламенты, хокук тәртибе, экология һәм халык куркынычсызлыгы буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Муниципаль район
башлыгы, Совет рәисе

Ф.М. Дәүләтшин

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районында инициативалы
проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау
ТӘРТИБЕ

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Әлеге тәртипне жайга салу предметы

1. Әлеге Тәртип Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Уставы нигезендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу белән бәйле рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне жайга сала.

2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбенә финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициативалы проектларны кертү, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйле мөнәсәбәтләргә әлеге тәртип нигезләмәләре кулланылмый, әгәр Татарстан Республикасы законында һәм (яисә) башка норматив хокукый актында һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советы карарларында башкасы каралмаган булса.

2 статья. Инициативалы проектлар

1. Инициативалы проект буларак әлеге Тәртиптә Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы (алга таба - Район) халкының Район яки аның өлешенең халкы өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган чараларны гамәлгә ашыру, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яки жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча тәкъдиме аңлашыла.

2. Инициативалы проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

1) Район халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблемаларны тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;

4) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

6) әлеге проектны тормышка ашыруда кызыксынган затларның планлаштырылган (мөмкин) финанс, мөлкәт һәм (яки) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициативалы түлөлүрнөң планлаштырылган күлөмөнөн тыш, элге акчаларны инициатив проектны гамэлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, Район бюджеты чаралары күлөмөнә күрсәтү;

8) элге Тәртипнөң 3 статьясы нигезендә, инициатив проект гамэлгә ашырылачак район территориясенә яисә аның өлөшөнә күрсәтмә.

3. Инициативалы проект үз эченә элге статьяның 2 өлөшөндә каралган белешмәләр алган проект тасвирламасын ала, аңа инициатор карары буенча график һәм (яки) таблица материаллары кушылырга мөмкин.

3 статья. Инициативалы проектлар халык мәнфәгатләрөндә тормышка ашырыла ала торган территорияне билгеләү

1. Инициативалы проектлар тулысынча Район халкы мәнфәгатләрөндә, шулай ук түбәндәге территорияләрдә яшәүчеләр мәнфәгатләрөндә тормышка ашырылырга мөмкин:

1) торак пункт;

2) торак пунктлар төркеме.

2. Жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү буенча инициатив проектларны гамэлгә ашыру һәм (яки) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү максатларында район башкарма комитеты карары (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындагы карар) белән Район территориясен өлөшлөргә (округларга) бүлү каралырга мөмкин. Бу очракта инициативалы проектлар Район территориясенөң (округның) тиешле өлөшө чикләрендә тәкъдим ителә, тикшерелә һәм гамэлгә ашырыла.

2 бүлек. Инициативалы проектларны тәкъдим итү һәм фикер алышу

4 статья. Проект инициаторлары

1. Инициативалы проектны кертү турындагы инициатива белән чыгыш ясарга хокукы:

1) уналтынчы яшькә житкән һәм Район территориясендә яшәүчө кимендә ун граждандан торган инициатив төркем (алга таба - инициатив төркем);

2) территорияль ижтимагый үзидарә органнары;

3) авыл торак пунктның старостасы.

2. Әлге статьяның 1 өлөшөндә күрсәтелгән затлар (алга таба – проект инициаторлары):

1) инициатив проектны әзерлиләр;

2) инициативалы проект турында фикер алышуну оештыралар яисә элге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициативалы проектка ярдәм итү турындагы мәсьәлә буенча гражданныр фикерен ачыклауну тәмин ителәр;

3) Район башкарма комитетына инициативалы проектны кертәләр;

4) инициативалы проектны гамэлгә ашыруны тикшерүдә катнашалар;

5) башка хокукларны гамэлгә ашыралар һәм элге Тәртиптә һәм аның нигезендә кабул ителгән районның башка норматив хокукый актларында билгеләнгән вазыйфаларны үтиләр.

3. Инициатив төркем төзү һәм аның әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар кабул итүе беркетмә белән рәсмиләштерелә.

4. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар территорияль ижтимагый үзидарә органнары булган проект инициаторлары тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарә уставы нигезендә кабул ителә.

5. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар ижтимагый берләшмәләр булган проект инициаторлары тарафыннан аларны гамәлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

5 статья. Инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау

1. Инициативалы проект район халкы яки аның өлешендә яшәүчеләр тарафыннан якланырга тиеш, алар мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла.

2. Проект инициаторы гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча фикерен түбәндәге формаларда ачыклауны оештыра:

1) гражданнар жыенында инициативалы проектны карау;

2) гражданнар жыелышында яки конференциясендә, шул исәптән территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яки конференциясендә инициативалы проектны карау;

3) гражданнар сораштыруын үткәрү;

4) инициативалы проектка ярдәм итү өчен гражданнар имзаларын жыю.

3. Проект инициаторы инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклауның берничә формасыннан файдалану турында карар кабул итәргә хокуклы.

6 статья. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

1. Инициативалы проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба - жыелыш) проект инициаторы карары белән билгеләнә һәм үткәрелә.

2. Жыелыш район территориясә өлешендә үткәрелә, анда яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә инициатив проектны тормышка ашыру планлаштырыла. Әгәр дә бу проектны тормышка ашыру район халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, район территориясенә төрле өлешләрендә берничә жыелыш үткәрелергә мөмкин.

3. Жыелышта унтугыз яше тулган, тиешле территориядә яшәүчеләр катнаша ала.

4. Жыелыш үткәрелергә мөмкин:

- көндөзгә формада - көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өчен халыкның уртақ булу рәвешендә;

- көндөзгә-читтән торып рәвештә – көн тәртибендәгә мәсьәлә буенча фикер алышу һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү мөмкинлеген, шулай ук жыелыш үткәрү турында хәбәрдә күрсәтелгән урынга яисә адрес буенча

халык карарларын билгелэнгән вакытка тапшыру яки «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының рәсми сайты кулланып тавыш бирү мөмкинлеген күздә тотан торган формада.

5. Бер жылышта берничә инициативалы проектны карау мөмкин. Әлеге очракта жылышны оештыру һәм үткәру буенча хокуклар һәм бурычлар проектлар инициаторлары белән бергә гамәлгә ашырыла.

6. Жылыш үткәру, документлар әзерләү һәм жибәру буенча чыгымнарны проект инициаторы башкара.

7. Район башкарма комитеты әлеге проект инициаторына жылышны үткәрдә ярдәм итә, шул исәптән аны үткәру өчен бушлай бина бирә. Район Башкарма комитеты карары белән жылышлар үткәру өчен бирелә торган бүлмәләр исемлеге билгеләнергә мөмкин.

8. Гражданныр жылышы жылышта катнашырга хокуклы гражданныр саныннан кимендә өчтән бер өлеше катнашса (*район Уставының 17 статьясындагы 7 пунктчасы нигезендә*), хокуклы дип санала.

7 статья. Жылыш үткәругә әзерлек

1. Жылыш үткәру турында проект инициаторының карарында күрсәтелә:

- 1) инициативалы проект, аның турында фикер алышу өчен жылыш үткәрелә;
- 2) жылыш үткәру формасы (көндезге);
- 3) жылышның көн тәртибе, ә жылышны көндезге-читтән торып үткәру очрагында - халык тавыш бирүләрен уздыру планлаштырыла торган мәсьәләләр;
- 4) жылышны үткәру датасы, вакыты, урыны, ә жылышны көндезге-читтән торып уздыру очрагында - шулай ук тавышка куелган мәсьәләләр буенча халык карарларын кабул итү тәмамлану датасы һәм мондый карарлар тапшырылырга тиешле урын яки адрес, яисә тавышка куелган мәсьәләләр буенча халыкның тавыш бирү өчен махсус сайттан файдалануы турында карар;
- 5) көндезге формада үткәрелә торган жылышта катнашучыларның яки жылышны көндезге-читтән торып үткәру очрагында көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышуларда катнашучыларның фаразланган саны;
- 6) жылыш үткәрелә торган территориядә яшәүчеләргә аны үткәру турында хәбәр итү ысуллары.

2. Проект инициаторы Район башкарма комитетына жылыш үткәругә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча жылыш үткәру турында язма хәбәр жибәрә.

3. Жылыш үткәру турында хәбәрнамәдә күрсәтелә:

- 1) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәу яки тору урыны турында белешмәләр, авыл торак пункты старостасының исем-фамилиясе, атасының исеме, чара проектының башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны);
- 2) әлеге статьяның 1 өлешендә каралган белешмәләр;
- 3) жылышны оештыру һәм үткәру буенча күрсәтмә функцияләр башкарырга вәкаләтле затларның исем-фамилияләре, аталарының исемнәре, телефон номерлары.
- 4) жылышны үткәрдә ярдәм итү, шул исәптән жылышны үткәру өчен бина бирү (жылышны көндезге-читтән торып үткәру очрагында көндезге фикер алышу)

һәм (яки) тавышка куелган мәсьәләләр буенча халыкның тавыш бирүе өчен махсус сайттан файдалану турында үтенеч.

4. Жыелышны үткөрү турында белдерү проектның инициаторы һәм аны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана. Инициатив төркем исеменнән жыелышны үткөрү турында хәбәрнамә инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана.

5. Жыелышны үткөрү өчен бина бирү турындагы үтенеч булганда, район Башкарма комитеты хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә проект инициаторына үткөрү өчен бина бирү мөмкинлеге турында хәбәр итә яки жыелышны үткөрү урынын һәм (яки) датасын һәм вакытын үзгәртәргә тәкъдим итә. Проект инициаторы элге тәкъдим алынганнан соң өч көн эчендә жыелышны (жыелышны көндөзгечиттән торып үткөрү очрагында көндөзгә фикер алышу) үткөрү урынын һәм (яки) вакытын үзгәртүгә ризалык яки ризалашмау турында хәбәр итәргә тиеш.

6. Район башкарма комитеты жыелыш үткөрү, шул исәптән инициативалы проект белән танышу тәртибе турында мәгълүматларны Чирмешән муниципаль районының рәсми сайты бүлегендә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра:

1) жыелыш үткөрү турында хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә;

2) проект инициаторының жыелыш (жыелышны көндөзгечиттән торып үткөрү очрагында көндөзгә фикер алышу) үткөрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртү турындагы тәкъдим белән ризалыгы алынганнан соң ике көннән дә соңга калмыйча.

7. Район башкарма комитеты, жыелышны үткөрүдә проекты инициаторына ярдәм итү максатыннан вәкаләтле вәкил билгеләргә хоуклы. Вәкаләтле вәкилне билгеләү турында район Башкарма комитеты алдан ук проект инициаторына хәбәр итә.

8 статья. Жыелышны көндөзгә формада үткөрү тәртибе

1. Жыелыш башланганчы проект инициаторы жыелышта катнашкан гражданны район Башкарма комитеты тарафыннан раслана торган форма буенча исемлек төзү белән теркәүне тәмин итә. Жыелышта катнашкан гражданны исемлеге жыелыш беркетмәсенә аерылгысыз өлеше булып тора.

2. Жыелышның көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жыелышның көн тәртибендәгә мәсьәләләр буенча карарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алып бару өчен рәис һәм сәркатип сайлана.

4. Рәис жыелышны алып бара, көн тәртибендәгә сорауларны игълан итә, жыелышта катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш тарафыннан кабул ителгән карарларны формалаштыра, аларны тавышка куя, тавыш бирү нәтижеләрен игълан итә.

5. Секретарь жыелыш беркетмәсен алып бара, анда жыелыш тарафыннан кабул ителгән барлык карарлар, алар буенча тавыш бирү нәтижеләре күрсәтелгән. Жыелыш беркетмәсенә жыелыш секретаре һәм рәисе кул куя.

6. Жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 1) жыелышны үткәру урыны һәм вакыты;
- 2) жыелышта катнашкан гражданны саны;
- 3) жыелыш рәисе һәм секретаре турында яшәу урыны күрсәтелгән мәгълүмат;
- 4) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлеге;
- 5) көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар.

9 статья. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданны конференциясен үткәру

1. Инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла торган 16 яшькә житкән территориядә яшәүчеләрнең саны 1000 кешедән артып киткән очракта, инициатив проектларны күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданны конференциясе (алга таба - конференция) уздырылырга мөмкин.

2. Конференция әлеге Тәртипнең 7-10 статьяларында билгеләнгән тәртиптә, әлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

3. Конференцияне үткәру турында проект инициаторы карарында, әлеге Тәртипнең 8 статьясындагы 1 өлешендә каралган нигезләмәләр белән беррәттән, күрсәтелергә тиеш:

1) делегатлар сайлау өчен вәкилле нормасы, ул 16 яшькә житкән территориядә яшәүче 100 кешедән 1 делегаттан да ким була алмый;

2) делегатлар сайлау өчен жыелышлар үткәру вакыты һәм тәртибе.

4. Конференция беркетмәсенә аерылгысыз өлеш булып делегатлар сайлау турында жыелышлар беркетмәләре тора.

10 статья. Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен гражданны имзаларын жыю

1. Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен гражданны имзаларын жыю (алга таба - имзалар жыю) проектның инициаторы тарафыннан үткәрелә.

2. Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен, инициатив төркем әгъзалары имзаларын да кертәп, имзалар саны егерме биштән дә ким булмаска тиеш.

3. Имзалар жыю киләсе тәртиптә башкарыла:

1) имза аларны кул кую кәгазенә кертү юлы белән жыела, аның формасы Башкарма комитет тарафыннан раслана;

2) кул кую кәгазендә инициатив проект күрсәтелә, аңа ярдәм йөзеннән имза жыю гамәлгә ашырыла;

3) язылу кәгазендә яшәүченең имзасы һәм аны кертү датасы куела. Имзаны һәм аны кертү датасын яшәүче үз кулы белән кую. Имза кую кәгазендә имза куючы яшәүче турында белешмәләр, яшәүче үтенече буенча, имзалар жыючы зат тарафыннан кул кую кәгазенә кертелергә мөмкин. Әлеге мәгълүматлар кулъязма ысул белән генә кертелә, шул ук вакытта карандашны куллану рөхсәт ителми;

4) яшәүче бер үк инициативалы проектны яклап бер генә тапкыр имза куюрга хокуклы;

5) һәр язылу кәгазе проект инициаторы вәкиле имзасы белән расланган булырга тиеш. Имза салу кәгазе тәмамланганда, имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле үз фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, туган көнен, яшәу урыны адресын үз кулы белән күрсәтә, шулай ук үз имзасын һәм аны кертү датасын кую;

б) имзалар жыйганда, имза кәгазенең алгы ягын һәм арткы ягын тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта арткы як алгы якның дәвамы булып тора имзаларның бердәм нумерациясе белән, ә таныклау имзалары һәм имзалар жыючы проект инициаторы вәкиле турында белешмәләр имза кәгазенең арткы ягында бары тик яшәүченең соңгы имзасыннан соң гына куела;

7) имзалар жыйганда «Персональ мәгълүматлар турында» Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган һәр кешенең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалыгы алынырга тиеш.

11 статья. Әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерләрен ачыклау өчен сораштыру үткәрү

1. Гражданнарны әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турындагы фикерләрен ачыклау өчен сораштыру (алга таба - сораштыру) Район яки инициатив проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла торган аның өлеше халкы инициативасы буенча үткәрелә, әгәр инициативалы проектны Район халкы мәнфәгатьләрен тулаем алганда гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән очракта.

2. Сораштыруны билгеләү өчен проект инициаторы Район Советына гариза жиберә, анда күрсәтелә:

1) сораштыру үткәрү тәкъдим ителгән инициативалы проект;

2) проект инициаторының тәкъдимнәре:

а) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары турында;

б) сораштыру уздырган тәкъдим ителә торган мәсьәләне (мәсьәләләрне) формалаштыру турында;

в) сораштыру үткәрү методикасы турында;

г) о минимальной численности жителей Района, участвующих в опросе; сораштыруда катнашучы район халкының минималь саны турында;

3) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, аталарының исемнәре, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр, авыл торақ пунктының старостасының фамилиясе, исеме, атасының исеме, чара проектының башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны).

3. Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзалана. Әгәр проектның инициаторы булып әлеге Тәртипнең 4 статьясындагы 1 өлешендә күрсәтелгән башка затлар тора икән, гаризага проект инициаторының вәкаләтле вәкиле һәм районда яки инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган аның өлешендә яшәүче 10нан да ким булмаган кеше тарафыннан имзалана. Бу очракта гаризада шулай ук гаризага кул куйган затлар турында белешмәләр (фамилияләре, исемнәре, атасының исемнәре, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр) күрсәтелә.

4. Район Советы гариза кәргән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча аны карый һәм сораштыруны билгеләү турында яки сораштыруны билгеләүдән баш тарту турында карар кабул итә.

5. Әгәр жиберелгән хокук бозулар Район халкының инициативаны күрсәтүдә катнашкан ихтыяр белдерү нәтижәләрен дәрәс итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, әлеге статьяда билгеләнгән сораштыру уздыру турындагы инициативаны күрсәтү тәртибен бозу сорашып белешүне билгеләүдән баш тарту нигезе булып тора.

6. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнарны сораптыру районның норматив-хокукый актында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

7. Сораптыруда 16 яшькә җиткән, Район яки инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган аның өлешендә яшәүчеләр катнаша ала.

8. Район Башкарма комитеты сораптыру нәтижәләрен проект инициаторына аларны үткәргәннән соң 3 эш көненнән дә соңга калмыйча җиткерә.

3 бүлек. Инициативалы проектларны кертү һәм карау

12 статья. Район башкарма комитетына инициативалы проектлар кертү

1. Инициативалы проект керткәндә район Башкарма комитетына тәкъдим ителә:

1) проектның кәгазьдә һәм электрон формада тасвирламасы, аңа график һәм (яки) таблица материаллары кушылырга мөмкин;

2) әлеге Нигезләмәнең 4 статьясындагы 4 , 5 өлешләре нигезендә инициатив төркем төзү протоколы яисә башка документлар, шулай ук инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда аның исемнән район башкарма комитеты белән эш итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турында проект инициаторының карары;

3) гражданнар җыены, җыелышы яки конференциясе беркетмәсе, гражданнар арасында сораптыру нәтижәләре һәм (яки) Район яки аның өлеше халкы тарафыннан инициатив проекттын хуплавын раслаучы имза кәгазьләре.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар Район башкарма комитетына, проектның инициаторы тарафыннан инициативалы проектны караганда һәм тормышка ашырганда район Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләт бирелгән зат тарафыннан турыдан-туры тапшырыла яки аны җибәргәндә игълан ителгән кыйммәт белән һәм кертемнәрнең тасвирламасы белән почта аша җибәрелә.

3. Проектны кертү датасы булып, Район башкарма комитеты тарафыннан әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алу көне тора.

4. Әгәр документлар Район башкарма комитетына, проектның инициаторы тарафыннан инициативалы проектны караганда һәм тормышка ашырганда район Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләт бирелгән зат тарафыннан турыдан-туры тапшырыла икән, күрсәтелгән затка Район башкарма комитеты тарафыннан аларның исемлеген һәм алыну датасын күрсәтеп, документлар алу турында расписка бирелә. Расписка Район Башкарма комитеты тарафыннан документлар кабул ителгән көнне тапшырылырга тиеш.

13 Статья. Инициативалы проектларны карау буенча комиссия

1. Инициативалы проектларны карау буенча комиссия (алга таба - комиссия) инициативалы проектларның социаль-иқтисадый әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алу максатында төзелә.

2. Комиссия саны 5 кешене тәшкил итә.

3. Комиссиянең персонал составы Район башкарма комитеты карары белән билгеләнә. Комиссия әгъзаларының гомуми саныннан яртысы район Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия тарафыннан кабул ителә торган карарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатьләр

каршылыклары барлыкка килү мөмкинлеген төшереп калдыру өчен формалаштырыла.

4. Комиссия кеомиссия рәйесе, комиссия рәйесе урынбасары, комиссия секретаре һәм аның эшендә шәхсэн катнашучы комиссия әгъзаларыннан тора.

5. Комиссия рәйесе:

- 1) комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлеген белән җитәкчелек итә;
- 2) комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе проектын формалаштыра;
- 3) комиссия әгъзаларына йөкләмәләр бирә;
- 4) комиссия утырышларында рәислек итә.

6. Конкурс комиссиясе рәйесе урынбасары конкурс комиссиясе рәйесе вакытлыча булмаганда, аның вазыйфаларын башкара.

7. Комиссия секретаре:

1) комиссия эшчәнлеген мәгълүмати һәм документлар белән тәэмин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерлекне гамәлгә ашыра;

2) комиссия әгъзаларына, проект инициаторларына һәм комиссия утырышына чакырылган башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын үткәрү датасы, урыны һәм комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе турында хәбәр итә;

3) комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

8. Комиссия әгъзасы:

1) комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында катнаша;

2) комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;

3) комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;

4) комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;

5) комиссия утырышларында тавыш бирә.

9. Комиссия эшенең төп формасы-утырышлар.

10. Комиссия утырышы анда аның әгъзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше булган очракта хокуклы дип санала.

11. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициативалы проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен баян итү мөмкинлеген тәэмин ителә. Проект инициативасын карау планлаштырыла торган комиссия утырышы турында проектны башлап җибәрүчеләргә аны үткәрү көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

12. Проект турында фикер алышу һәм комиссия тарафыннан карарлар кабул итү проект инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарыла.

13. Комиссия карары утырышта катнашучылар саныннан күпчелек тавыш белән ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда комиссия утырышында рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

14. Комиссия әгъзалары карарлар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

15. Комиссия тарафыннан кабул ителгән карар белән килешмәгән очракта, комиссия әгъзасы комиссия утырышы беркетмәсенә кертелергә тиешле язма рәвештә үзенә аерым фикерен баян итәргә хокуклы.

16. Комиссия утырышы нәтижәләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм аның утырышында катнашкан

комиссия әгъзалары тарафыннан комиссия утырышы уздырылганнан соң өч эш көне эчендә имзалана.

17. Комиссия секретаре, комиссия утырышы беркетмәсенә кул куелган көннән соң килүче эш көннәннән дә соңга калмыйча, аны Район башкарма комитетына жиберә.

18. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник яктан тәэмин итүне Район башкарма комитеты башкара.

Статья 14. Район Башкарма комитеты тарафыннан инициатив проектны карау тәртибе

1. Инициативалы проект Район башкарма комитетына кертелгәннән соң 30 көн эчендә карала.

2. Район башкарма комитетына инициативалы проект кертү турындагы мәгълүмат Чирмешән муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә инициатива проекты кертелгәннән соң өч эш көне эчендә урнаштырылырга тиеш һәм әлеге Тәртипнең 2 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән белешмәләренә, шулай ук проект инициаторлары турында мәгълүматны үз эченә алырга тиеш. Бер үк вакытта гражданның Район башкарма комитетына үз искәrmәләрен һәм инициатив проект буенча тәкъдимнәрен, аларны тәкъдим итү вакытын күрсәтеп, тапшыру мөмкинлеге турында хәбәр итәләр.

3. Инициативалы проект буенча искәrmәләр һәм тәкъдимнәр бирү вакыты жиде эш көне тәшкит итә. Үз искәrmәләрен һәм тәкъдимнәрен 16 яшькә житкән район халкы жиберергә хоуклы. Искәrmәләр һәм тәкъдимнәр район башкарма комитетына турыдан-туры мөрәжәгать итүче тарафыннан тапшырыла яки почта аша жиберелә.

4. Инициативалы проект буенча искәrmәләренә һәм тәкъдимнәренә гомумиләштерүне комиссия башкара.

5. Инициативалы проектны карау нәтижәләре буенча комиссия район башлығына әлеге статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән карарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия карарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр дә булырга мөмкин.

Әгәр дә район башкарма комитетына берничә инициатива проекты кертелгән булса, шул исәптән эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлап, комиссия район башлығына конкурс нигезендә сайлап алуны оештырырга тәкъдим итә.

6. Конкурс нигезендә сайлап алу әлеге Тәртипнең 17 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурс сайлап алуын үткөрү турында белдерү проект инициаторларына тиешле карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча жиберелә.

7. Комиссия тәкъдимен исәпкә алып яки конкурс нигезендә сайлап алу нәтижәләре буенча район башлығы түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) район бюджеты турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга һәм (яки) район бюджеты проектын төзү һәм карау тәртибе (район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертү) нигезендә әлеге инициативалы проектны хупларга һәм аны дәвам итәргә;

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту һәм инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проект инициаторларына кире кайтарырга.

8. Район башлыгы киләсе очраklarның берсендә инициативалы проектка ярдәм күрсәтүдән баш тарту турында карар кабул итә:

1) инициативалы проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициативалы проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары, район Уставы таләпләренә туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициативалы проектны гамәлгә ашыру мөмкинлегә булмау;

4) район бюджетының инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акчалар күләмендә акчалары булмау (аларны формалаштыру чыганагы инициативалы түләүләр түгел);

5) инициативалы проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк хәл итү мөмкинлегә булу;

6) инициативалы проектны конкурс сайлап алуын узмаган дип тану.

9. Проектны карау нәтижеләре буенча карар проект инициаторына кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

10. Район башкарма комитеты әлеге статьяның 8 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта, проект инициаторларына инициативалы проектны бергәләп эшләп бетерергә, шулай ук аны башка районның яисә дәүләт органының жирле үзидарә органына аларның компетенциясе нигезендә тәкъдим итәргә тиеш. Комиссия проектны эшләп бетерү өчен комиссия әгъзалары, район Башкарма комитеты вәкилләре, проект инициаторы вәкилләре арасыннан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү вакытын билгели. Эшләп бетерелгән инициативалы проект комиссия тарафыннан әлеге Тәртипнең 15 статьясы һәм әлеге статья нигезендә карала.

15 статья. Инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

1. Конкурс сайлап алуын комиссия башкара.

2. Конкурс сайлап алу критерийләре булып тора:

1) халыкның инициативалы проект хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларны билгеләүдә һәм аны тормышка ашыруда катнашуы дәрәжәсе;

2) инициативалы проектны гамәлгә ашырудан социаль нәтижелелек.

3. Конкурс сайлап алу әлеге Тәртипнең 15 статьясы нигезендә үткәрелә торган комиссия утырышында башкарыла.

4. Комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган инициативалы проектларны ачыклау критерийлары нигезендә бәяләүне гамәлгә ашыра.

5. Конкурс нәтижеләре буенча, критерийлар буенча йомгаклау бәясен исәпкә алып, комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган яисә узмаган дип игълан итү турында карар кабул итә.

6. Конкурс сайлап алуын узган инициатив проект дип игълан ителә, ул барлык критерийлар буенча максималь суммар балл алган.

16 Статъя. Район Башкарма комитетының инициативалы проектны тормышка ашыру турында карары

1. Инициативалы проектны тормышка ашыру турында район Башкарма комитеты житәкчесе карар чыгара.

2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру турындагы карар үз эченә алырга тиеш:

1) инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килергә тиеш булган объектның исеме (адресы яки урыны күрсәтелгән) яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект жибәрелгән чараның атамасы;

2) район бюджеты акчаларын тоту юнәлеше (төзелеш, реконструкция, сатып алу, чара (чаралар) үткәрү һ. б.) ;

3) инициатив проектны тормышка ашыруга бүлеп бирелә торган район бюджеты акчаларын баш бүлүченең исеме;

4) заказ бирүче, төзүче исеме;

5) объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) тормышка ашыру вакыты;

б) объектның күз алдында тотылган (чик) бәясе яисә инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткәргүгә чараларның иң чик күләме;

7) объектның фаразланган (чик) бәясен яки инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткәргүгә чараларның иң чик күләмен гамәлгә ашыруны еллар буенча бүлү.

17 статъя. «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрендә инициативалы проект турында мәгълүмат урнаштыру тәртибе

1. Район Башкарма комитетының инициатив проектын карау, инициатив проектны тормышка ашыруның барышы, шул исәптән акча средстволарыннан файдалану, милек һәм (яки) аны тормышка ашыруда кызыксынган затларның хезмәт катнашуы турында мәгълүмат Чирмешән муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре турында район Башкарма комитеты хисабы Чирмешән муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә инициативалы проектны тормышка ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн эчендә урнаштырылырга тиеш.

Район Советы аппараты житәкчесе

Ф.Ф. Камалов

Район Советының юридик бүлеге начальнигы

Т.В. Рунова